

Cultura i Mitjans | Actualitzat el 28/12/2015 a les 18:50

Jordi Llavina: «Tenim un país tan endogàmic que cada cop el fem més petit»

L'escriptor de Gelida publica "Matí de la mort" (Edicions 3i4), un llibre que tanca una trilogia poètica amb "Vetlla" (2012) i "Conrada" (2013) | L'autor afirma que "els mitjans de comunicació, tots en general, tenen un nivell molt baix"



Jordi Llavina acaba de publicar el poemari «Matí de la mort» | Joana Sadurní

Jordi Llavina acaba de publicar *Matí de la mort* (http://www.tresiquatre.cat/llobres/?li_id=28833) (2015), un llibre que tanca una trilogia de llibres publicats a Editorial 3i4 (<http://www.tresiquatre.cat>) . "El primer, *Vetlla* (http://www.tresiquatre.com/noticies/10-Vetlla_%28un_poema%29_Premi_Octubre_de_Poesia_2011) (2012), un llarg poema narratiu, parlava de la primeríssima joventut -afirma- i a *Conrada* (http://www.tresiquatre.cat/llobres/?li_id=28774) (2013) hi havia un pòsit d'experiència i de maduresa, evidenciada al llarg de quaranta sonets". Ara tanca el cercle amb un nou volum que parla "de l'etapa final" i on l'autor alterna poemes narratius en decasíl·labs -d'influència clarament ferrateriana-, amb poemes en prosa de caire més expressionista i amb alguns sonets totalment lírics. Després de publicar novel·les com *La mà del gronxador* (Premi Josep Pla , 2001), Llavina va debutar en el món de la poesia amb *La corda del gronxador* (<http://www.grup62.cat/llobre-la-corda-del-gronxador-101138.html>) , que li va valer el Premi Ciutat de Palma del 2006. Amb un munt de coses per dir, la conversa flueix entre troballes i revelacions, demostrant que és un conversador en plena forma i amb ganes de compartir una obra que vol provocar emocions en els lectors.

- Vostè mateix ha deixat clar que tanca un cercle amb *Matí de la mort*. Per què sentia que

havia d'evidenciar la presència de la mort des del mateix títol del llibre?

- Malgrat el títol, els poemes no parlen només de la mort, de temes n'hi ha molts. L'origen del llibre, pràcticament sense jo saber-ho, és l'acompanyament que vaig fer a un amic que va morir de leucèmia, ara fa tres anys. Ell volia escriure les seves memòries, però no se'n sortia, i per això em va demanar si ho volia fer jo. En els seus dos últims mesos de vida, em vaig trobar dues o tres vegades per setmana amb ell i d'això en va sortir un llibre que no es va publicar, i que mai no publicaré. Temps després, em vaig adonar que l'experiència m'havia influït molt, tot i que jo no n'havia estat gens conscient.

- Tot i la sotragada emocional, al llibre ho hi ha cap poema que es refereixi al fet de manera explícita.

- Sí, no n'hi ha cap. Tal com dic a l'epíleg, crec que una experiència així t'ha d'influir, ho vulguis o no. Amb 47 anys, que és l'edat que tinc, al meu voltant comença a haver-hi molta gent que mor, que cau i que comença a anar avall. La meua generació comença a notar tots aquests estralls i aquestes "baixes". Però, la mort no és el tema del llibre, i sí que ho és el sentit d'aquella experiència. Que algú que coneixes molt es vagi degradant és totalment pertorbador. Quan vaig començar a escriure els poemes que formen part d'aquest llibre, em vaig adonar que *Vetlla* era l'admiració davant del món i el descobriment de la poesia, que *Contrada* era la maduresa i la reflexió sobre la pertinença a un lloc. I que *Matí de la mort* era, clarament, l'acabament.

- No va ser premeditat, però els tres títols compartien un valor simbòlic de trilogia, de cercle amb principi i fi. No es va plantejar mai publicar els tres llibres conjuntament, reunits en un sol volum?

- No era la idea. Amb tot, crec que és molt bonic que els tres títols hagin aparegut publicats a la mateixa editorial. En aquest sentit, vull agrair l'entusiasme de la Laia Climent [editora de 3i4], que hi creu molt. A més, m'agrada molt la col·lecció, que és molt nua, molt tipogràfica. El conjunt el vaig veure després, un cop ja havia escrit el darrer llibre. De fet, a *Matí de la mort* hi ha també tres eixos: el sonet, que em va bé perquè em força molt i m'obliga a ser molt líric; els poemes en prosa, que m'agraden perquè ja els havia practicat abans, però no gaire; i els poemes narratius, que són els que probablement donen més el to d'aquest llibre.

- Jordi Llavina és un poeta que es va donar a conèixer com a narrador. Aquest és un cas curiós, perquè, normalment, es fa el procés just a l'inrevés.

- De molt jove ja havia escrit poesia. Ara estic amb una nova novel·la, però vaig molt a poc a poc. M'és més fàcil escriure poesia, perquè considero que el meu llenguatge propi és el de la poesia. Jo no tinc imaginació novel·lesca, ni paciència per desenvolupar una novel·la. De fet, no tinc prou talent com per fer una gran novel·la, però sí per fer una *nouvelle*. Per dir-te un exemple, m'agrada molt en Jordi Puntí, que és un gran narrador. Jo, en canvi, això no ho tinc: crec que sóc més bo en el detall i en la concentració. En aquest món literari, és fonamental que cadascú sàpiga quins límits tenim i què pot fer més bé o més mediocrement.

- Quan va començar a escriure poesia amb vocació de compartir-ho amb els lectors?

- Entre el 1989 i el 1993 vaig treballar a Columna (<http://www.grup62.cat/editorial-columna-edicions-83.html>), a les col·leccions de poesia. Per raons professionals n'havia de llegir molta, i quan en llegeixes molta i no t'acaba de satisfer... això et prevé de les teves pròpies ànsies de publicar i et confronta amb les teves limitacions. Llavors, es publicava molta poesia. A la "Col·lecció crema" de Columna sortien un parell de llibres al mes! L'Àlex Susanna [editor de Columna] havia fet una feina admirable, amb la publicació de llibres molt bons, com són l'obra de Josep Sebastià Pons, Jordi Pere Cerdà, Joan Perucho, Joan Teixidor, etc. En el meu cas, va ser molt bo que llegís tanta poesia, sobretot des d'un punt de vista de la correcció i d'edició, ja que va tenir en mi un efecte de contenció.

- L'inefable no el va temptar, cosa molt curiosa, perquè quan som joves tenim unes ganes boges de publicar. Resistir i fer-ho al temps que calia li ha permès saber què buscava, tenir un públic guanyat i aconseguir èxit?

- Potser sí, però l'èxit en poesia és molt relatiu. Això ens cura molt de l'ego que tots portem a dins. En el fons, escrivim per compartir i no em crec gens qui diu que escriu només per ell. Si jo escric és perquè vull que la gent s'hi reconegui, o bé que hi reaccioni iradament. Vull la reacció del lector, sigui quina sigui. Personalment, estic content perquè sí que veig que hi ha un petit públic, unes cent persones que, en el cas de la poesia, son fidels i molt curoses. Aquest públic del món de la poesia és gent que t'esmena la plana, que et diu que un poema l'ha sotragat. Tenen una actitud militant i això és molt alegre, perquè escriure, al capdavant, és una feina de solitud.

- Pateix quan escriu?

- No, pateixo quan no trobo el desllorigador d'un vers. Però pateixo més quan no he arribat a final de mes, o quan havia de pagar la universitat del meu fill gran i no podia. Benvolgut sigui el patiment si ha de ser enfrontar-te a la pagina en blanc! Això sí, sóc bastant obsessiu, i quan hi ha una cosa que no em surt, hi estic molt a sobre. Però no, no pateixo quan escric.



Jordi Llavina, al seu estudi. Foto: Joana Sadurní

- Ara que tothom busca la immediatesa, què creu que és ser poeta en aquesta era de Twitter? Molta gent escriu i ho comparteix, i el públic es pot arribar a confondre.

- Això ha existit sempre, sempre hi ha hagut poetes populars, com els de la Rambla, que feien poemes *ad hoc*. O noms consagrats com Mario Benedetti (https://ca.wikipedia.org/wiki/Mario_Benedetti), que era de molt fàcil accés. Crec que les xarxes socials ajuden a la difusió de la poesia. Jo, per exemple, publico moltes coses a Facebook

(<https://www.facebook.com/jordi.murgadas>) i, des d'aquest punt de vista, internet és una eina molt rendible i potent. Evidentment, l'eina no predisposa al geni o a la manca de geni de ningú. L'eina només ajuda a multiplicar molt millor el missatge. Jo estic molt content de viure a l'època que visc.

- Què és ser poeta?

- Jo crec que un poeta és un resistent. És algú que no està disposat a que li prenguin el pèl permanentment. Algú que filtra els missatges que li arriben de tot arreu. Algú que no pretén imposar la seva raó a ningú, però que té la seva mirada particular sobre les coses. Una mirada intemporal, que es beneficia de l'horitzó d'expectatives d'una època, perquè el poeta no és aliè al què té al voltant. Una mirada que pot ser més o menys intel·lectual, més o menys sensorial. Però sempre, sempre particular.

- Se sent poeta?

- Un poeta ara està en fora de joc, perquè no té palestres ni forma part de l'*estupidització*. Els mitjans de comunicació, tots en general, tenen un nivell més baix. El paper que hi ha de la "cosa" intel·lectual o cultural és menor. Sota la trampa de dir que els continguts culturals en una graella han d'estar molt ben administrats i diluïts -sense que es notin-, en realitat mostrem que ens interessen només els esports o el safareig, que em sembla infame. Per això crec que el poeta és un resistent.

- Vostè mateix va denunciar en un famós comentari a Facebook -que va generar tota mena de comentaris- que ha patit l'empobriment cultural del país.

- Durant sis anys havia format part de Catalunya Ràdio, amb *Fum d'estampa*, un programa de tres hores diàries que encara hi ha gent que recorda. Avui en dia, un programa com aquell seria totalment inconcebible. Escolto molt la ràdio i moltes coses em cauen als peus. Personalment, els últims set anys he patit molt la meva condició com a periodista cultural, i això m'ha produït un malestar físic i moral.

- Per què ha patit tant?

- Perquè no me'n sortia a nivell econòmic. Tens fills, hipoteques, crèdits i tot plegat crea una angoixa terrible. Ara tinc molt menys temps per fer coses, però, almenys, el temps que tinc és molt més ple. Ara puc dir que gaudeixo d'hores plenes, perquè la condició de l'autònom és la pitjor condició que hi ha.

- Tampoc a la televisió pública catalana no hi ha cap programa de caire cultural especialitzat en llibres.

- Engego la televisió o la ràdio i m'irrito profundament. Veig l'endogàmia de la gent que surt sempre a tot arreu (tertúlies, televisió, digitals, xerrades, etc.) i em provoca un efecte molt descoratjador. Veure un país que funciona així no em fa trempar. Des d'aquest punt de vista, a nivell cultural ens cal fer tabula rasa. Tenim un país tan endogàmic que l'anem fent cada vegada més petit. En canvi, el món de la poesia i de la literatura té una vivor envejable.

- Però també hi ha molta "capelleta"...

- Sí, i és innegable que Barcelona mana molt, i els que vivim al territori ho notem. Per exemple, m'agradaria destacar una novel·la de Joan Caballé que ha sortit fa poc, *Els arbres no es podien moure* (<http://www.angleditorial.com/els-arbres-no-es-podien-moure-618>), publicada per Angle Editorial. És una novel·la de formació boníssima, ben escrita i profundament original. Hauria de ser un llibre del qual se n'hauria de parlar de manera majoritària, però, probablement passarà sense pena ni glòria. Un altre cas que em té trasbalsat i del qual en penso fer, com a mínim, dos articles,

és el de Jaume Coll, que ha publicat l'edició crítica de *La paraula en el vent* de Josep Carner en tres volums extraordinaris. Un paio que dedica vint anys de la seva vida a fer una edició crítica d'un poemari! Això és un projecte de vida extraordinari i, per a mi, té un valor enorme. El problema és el desengany que tinc quan el país no es capaç de valorar la importància cabdal que té això.

- Mai no hem sabut tractar massa bé el patrimoni intel·lectual i cultural dels nostres autors. Què ens falta per valorar com calen aquests projectes i la cultura en si mateixa?

- Vivim una època poc curosa, en què les humanitats pateixen l'absència de mecenes i de sensibilitat. Potser tot ve donat per la manca de generositat d'aquest país. No puc entendre com algú que vegi una edició com la que ha fet Jaume Coll no tingui la necessitat de comprar-la o de parlar-ne. Com pot ser? És per una manca total de generositat! En aquest sentit, jo he tingut la sort que en Francesc Parcerisas (<http://www.escriptors.cat/autors/parcerisasf>), per exemple, hagi volgut presentar *Matí de la mort* a Barcelona. Però la generació d'escriptors de la seva edat no sempre han estat generosos, han fet de tap. Són poetes enormes, ningú no ho discuteix! Però han fet tap.

- En canvi, hi ha una actitud molt diferent amb les noves generacions, tant la teva com la que ve després.

- Ja ho crec. Sóc molt amic de quatre mallorquins que són el millor que hi ha ara mateix en català: Sebastià Perelló (http://www.escriptors.cat/autors/perellos/pagina.php?id_sec=3920), Nicolau Dols (<http://www.uib.cat/personal/ABDI2MjE/>), Miquel Àngel Llauger (<http://www.nuvol.com/critica/la-inquietant-poesia-amorosa-de-miquel-angel-llauger/>) i en Gabriel de la Santíssima Trinitat Sampol (http://www.escriptors.cat/autors/sampolg/pagina.php?id_sec=3683). Aquests païos són una elit que si els tinguéssim a Barcelona serien en un pedestal. Els admiro profundament! I, com a grans savis que són, no tenen un gram de petulància. Ells quatre mostren molt la vitalitat d'una cultura com la nostra.

- En canvi, pràcticament són desconeguts, tant pel gran públic com per alguns lectors iniciats.

- Mira, ara que comentem això, deixa'm que t'expliqui una interioritat del llibre. La part central de *Matí de la mort* són cinc sonets, titulats *Epístola per a una amiga*, que estan dedicats a Teresa d'Arenys (<http://www.escriptors.cat/autors/bertrant>), una autora del 1952 que va guanyar el premi Amadeu Oller a principis dels 70 i que estava cridada a ser "la" poetessa. És enorme! M'agrada molt i li he volgut dedicar cinc poemes que fan com de frontissa entre els paisatges desapareguts de la primera part i les persones desaparegudes de la segona. Cal no perdre-li la vista, perquè la Teresa d'Arenys ara publicarà la seva obra a Edicions Vitel·la (<http://ca.edicionsvitella.com>).